

Joanna Orzechowska

DOI: 10.31648/apr.4659

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9458-5991>joanna.orzechowska@uwm.edu.pl

Ekwiwalenty rosyjskiej nazwy własnej *Kołobok* w języku polskim

Nazwy własne najczęściej traktowane są jako leksyka nieprzekładalna [Mańczak 1970, 250–254] lub bezekwiwalentowa [Бархударов 1975, 95]. Z reguły nie są tłumaczone, lecz przenoszone z tekstu oryginału do przekładu bez zmian z ewentualną transliteracją lub transkrypcją. Jednak nie zawsze takie potraktowanie *nomina propria* jest zasadne. Złożony problem przekładu nazw własnych był poruszany m.in. przez badaczy takich jak Laura Salmon Kovarski [2002, 83–84], Dmitrij Jermołowicz [2005], Ewa Wolnicz-Pawłowska [2014, 201–214], Krzysztof Hejwowski [2015, 85–104], Claudio Salmeri [2016, 109–121].

Techniki przekładu stosowane dla nazw własnych zależą od tego, czy są one semantycznie nietransparentne, czy też mają wyraźną motywację. Mogą więc dysponować „semantyką wewnętrzną” [Lewicki 2017, 269] zwaną także w literaturze „semantyką rdzenia” [Алексеева 2012, 194]. Semantyka wewnętrzna może stać się drogowskazem dla tłumaczy w ich poszukiwaniach ekwiwalentu.

Wiele nazw własnych posiada zaakceptowane kulturowo ekwiwalenty. W *Polsko-rosyjskim słowniku par przekładowych. Tom zbiorczy Podręcznego idiomatykonu polsko-rosyjskiego (z. 1–5)* pod redakcją Wojciecha Chlebdy zostały zamieszczone przekłady nazw własnych „mieszkańców masowej wyobraźni: bohaterów literatury, filmu, folkloru” (np. *Kaczor Donald*, *Calineczka*, *Muminki*, *Jaś Fasola*) [PRSP 2014]. Znalazły się wśród nich imiona bohaterów transkulturowych, często używane w środkach masowego przekazu oraz zarejestrowane w słownikach. Autorzy zdają sobie jednak sprawę z faktu, że w wielu przypadkach słownik ma tylko „dać użytkownikowi pierwszy impuls, informację naprowadzającą, zamiar – a on sam doszuka sobie resztę” [2014, 65–66]. Oznacza to, że przekład nazwy własnej może się zmieniać w zależności od kontekstu. Kontekst odgrywa ogromną rolę w tworzeniu translatu w procesie tłumaczenia („nie ma tłumaczenia bez kontekstu” [Lewicki 2017, 76]). Konkretny wyraz, również ten umieszczony w słowniku przekładowym lub objaśniającym ma bowiem charakter wirtualny,

przekład natomiast odnosi się do konkretnego tekstu, czyli znaczenie wyrazu jest zależne od kontekstu [Lewicki 2017, 77].

Gert Jäger przeciwstawia znaczenie jednostki zamieszczone w słownikach wartości komunikacyjnej, rozumianej jako więź jednostki z pewnym kompleksem wyobrażeń, funkcjonującym w świadomości odbiorcy tekstu [Jäger 1986, 10–11]. W tłumaczeniu nazwy własnej ważne jest, by przekazać obie wartości znaczeniowe: element identyfikujący oraz skojarzenia, jakie wywołuje nazwa własna w tekście [Lewicki 2017, 270–271].

Przekazanie wartości komunikacyjnej oryginału nie może się obejść bez znajomości kulturowych uwarunkowań języka oraz pozajęzykowych determinantów kształtowania tekstu [Lewicki 2017, 85]. Roman Lewicki odnosząc się do nazw własnych, za Siergiejem Włachowem i Siderem Florinem [1980, 207] podkreśla szczególną rolę tłumacza, który powinien ocenić wagę semantyki wewnętrznej w konkretnym zastosowaniu tekstowym oraz wykorzystać swoje doświadczenie, swoją wiedzę o określonym fragmencie rzeczywistości i jego powiązaniach z innymi jej elementami. Ten złożony proces Wiktor Rozencwejj i Izaak Rewzin nazywają interpretacją [1964, 56–64]. Interpretacji podlegają jednostki o niepokrywającej się semantyce, np. leksyka bezekwiwalentowa. Jeśli w translandzie znajdują się takie jednostki, tłumacz jest zmuszony stosować odpowiednią technikę, czyli wnieść do translatu jednostki doraźnego użytku [Lewicki 2017, 90–91]. Anton Popovič nazwał to zjawisko „kreolizacją języka” [Popovič 1975, 278].

Jednym z imion własnych rozpoznawalnym w kulturze rosyjskiej, wywodzącym się z rosyjskiego folkloru jest *Kołobok*. W polskiej tradycji przekładoznawczej nie wypracowano trwałego ekwiwalentu imienia, dlatego każde jego użycie w translandzie jest ogromnym wyzwaniem dla tłumacza i wymaga interpretacji. W niniejszym artykule zostanie przeprowadzona analiza przykładów imienia *Kołobok* w polskich tekstach w aspekcie ich wartości komunikacyjnej.

Kołobok jest nazwą własną, która dysponuje „semantyką wewnętrzną”. W popularnym słowniku objaśniającym autorstwa Siergieja Ożegowa jest nazwą pospolitą: ‘nieduży okrągły chlebek (w bajkach ludowych)’ (‘колобок – это небольшой круглый хлебец, в народных сказках’) [Ожегов 1968, 277]. W słowniku pod redakcją Siergieja Kuzniecowa pojawia się także drugie znaczenie: ‘bohater znanej rosyjskiej bajki ludowej, uosobienie sprytu, zręczności’ (‘персонаж известной русской народной сказки; олицетворение хитрости, ловкости’) [БТСРЯ 1998].

Chociaż jednostka przekładowa *Kołobok* to nazwa własna z semantyką wewnętrzną, jej wartość komunikacyjna zależy od kontekstu i jest ona znacznie szersza niż znaczenie wskazane w słownikach objaśniających. Nie ma odpowiednika w języku polskim. Spełnia natomiast warunki jednostki tłumaczenia, czyli jest

odcinkiem tekstu oryginalnego, niezdzielonym przy tłumaczeniu, odznaczającym się względną niezależnością funkcjonalną, wskutek czego jest przedmiotem odrębnej decyzji translatorskiej, w tym przypadku interpretacji [Lewicki 2017, 105].

Wartość komunikacyjna imienia *Kołobok* jest rozbudowana. Wynika ona z semantyki wewnętrznej ('mały, okrągły chlebek') oraz konotacji narosłych w trakcie funkcjonowania w kulturze rosyjskiej jako nazwa własna. Konotacje powstają na bazie sygmatyki, czyli encyklopedycznej wiedzy o bohaterze bajkowym oraz pragmatyki i syntaktyki, czyli funkcjonowania tej jednostki w świadomości użytkownika języka [Orzechowska 2014, 102–115].

Kołobok to bajkowy bohater, ożywiony bochenek chleba, wypieczony przez dziadka i babcię z resztek mąki wymiecionej z różnych kątów. Kiedy zostaje pozostawiony na oknie do wystudzenia, ucieka, żeby zwiedzać świat. W czasie swej wędrówki spotyka kolejno zającą, wilka i niedźwiedzia. Każde z tych zwierząt chce go zjeść, lecz Kołobok wykazuje się sprytem i udaje mu się przechytryć napotkane zwierzęta. Dopiero lisicy udaje się oszukać Kołobka. Udając, że nie słyszy jego piosenki, namawia go, by się wtoczył na jej język (lub nos) i zjada go.

Wartość komunikacyjną, czyli obraz jednostki przekładu w świadomości Rosjan można odtworzyć na podstawie danych słownika asocjacyjnego [PAC 2002]. Powstał on na bazie masowo przeprowadzonych eksperymentów asocjacyjnych, które polegały na podawaniu przez ankietowanych skojarzeń (reakcji) na różne słowa-bodźce. Łańcuch reakcji (od najczęstszych do pojedynczych skojarzeń) daje wyobrażenie o danej jednostce w świadomości językowej.

Na podstawie przeprowadzonej analizy skojarzeń uzyskano następujący obraz jednostki przekładowej *Kołobok*:

- 1) Kołobok jest niewielkim okrągłym chlebkiem;
- 2) przywilek *Kołobok* nadaje się niewysokim i grubym ludziom (z nadwagą, z dużym brzuchem), lub mężczyznom z łysą, okrągłą głową;
- 3) cechą Kołobka jest specyficzne przemieszczanie się – toczenie;
- 4) Kołobok jest uciekinierem – uciekł od babci i dziadka;
- 5) Kołobok jest spryciarzem;
- 6) Kołobok jest wesoły, uśmiechnięty, śpiewa piosenki [Orzechowska 2014, 102–115].

W polskim folklorze i, szerzej, w kulturze nie odnajdziemy bohatera charakteryzującego się wszystkimi wymienionymi cechami. W przekładach pojawiają się więc doraźne nazwy własne będące kontekstowymi ekwiwalentami.

Rosyjska bajka ludowa była wydana w Polsce w 1982 roku pod tytułem *Kołaczek* (tłumaczenie Marii Dolińskiej). Jako ekwiwalent imienia bajkowego bohatera została wybrana nazwa wypieku o okrągłym kształcie, funkcjonująca w języku

polskim – *kołacz* (‘koliste ciasto weselne’) zdrobniona przyrostkiem *-yk* (por. *klucz* – *kluczyk*, *piłkarz* – *piłkarzyk* itp.). Interesującym wydaje się fakt, że ten ekwiwalent nie został wykorzystany w późniejszych przekładach przez innych tłumaczy, co może świadczyć o nieznanomości przekładu lub uznaniu go za nietrafiony w innych kontekstach.

Rozpatrzmy zatem, jakie ekwiwalenty imienia własnego *Kołobok* zostały użyte w literaturze popularnej.

Bohaterem serii kryminałów Aleksandry Marininy o Anastazji Kamińskiej oraz ich telewizyjnych ekranizacji jest pułkownik Gordiejew, noszący przezwisko *Kołobok*. Podwładni nazywają go tak, ponieważ jest okrągłutki i łysy:

Полковник Виктор Алексеевич Гордеев был наделен подчиненными прозвищем Колобок из самых лучших чувств. Над ним уже лет тридцать никто не смел подшучивать, и прозвище, которое приклеилось к нему еще с юных лет и кочевало из поколения в поколение, передаваясь от уходящих на пенсию молодым новичкам, к нынешнему времени обрело смысл почти угрожающий: не смотрите, что я кругленький и лысый, я на самом деле – свинцовый шар [Маринина 2004].

A. Marinina, nadając swemu bohaterowi przezwisko, wykorzystwała i utrwaliła popularną asocjacje: *Kołobok* to człowiek niewysoki i okrągłutki (z nadwagą, z dużym brzuchem), łysy, uśmiechnięty. W polskich przekładach pułkownik przez podwładnych nazywany jest *Pączkiem*. Chociaż powieści kryminalne Aleksandry Marininy były przekładane przez różnych tłumaczy, wszyscy konsekwentnie używają tego samego ekwiwalentu (np. Aleksandra Stronka w *Obrazie pośmiertnym*, Elżbieta Rawska w *Złowrogiej pętli*, Margarita Bartosik w *Kolacji z zabójcą*):

Wiktor Aleksiejewicz Gordiejew, kierownik wydziału MUR-u – niewysoki, z okrągłą twarzą, prawie całkiem łysy, z dość wydatnym brzuchem, nazywany przez podwładnych *Pączkiem* – też wybierał się do pracy [Marinina 2010, 18].

W przytoczonym fragmencie nadrzędną wartością komunikacyjną imienia *Kołobok* jest skojarzenie z niskim człowiekiem z nadwagą, z łysą, okrągłą głową.

W kryminale Borysa Akunina *Пелагия и красный петух* jeden z bohaterów również nosi takie przezwisko. Autor jednak zwraca uwagę na inne cechy fizyczne: okrągła głowa, niski wzrost, szybkie poruszanie się, jak gdyby toczenie:

Прозвище у Колобка такое, потому что маленький, ловкий, шагает мелко, пружинно, будто катится. И башка круглая, коротко стриженная. По бокам лопаточками уши, маленькие, но замечательно слухастые [Акунин 2010].

Przez wisko „Bochniaczek” wzięło się stąd, że jest on nieduży, zręczny, chodzi drobnymi kroczkami, sprężyste, zupełnie jakby się toczył. No i łebek ma okrągły, krótko ostrzyżony, a po bokach uszy niczym łopatki, malutkie, ale niezwykle wyculone [Akunin 2003, 11].

W tym przypadku Henryk Chłystowski skupia się na przekazie semantyki wewnętrznej – ‘mały chlebek’ i za najbardziej właściwy uznaje polski odpowiednik *Bochniaczek* [Akunin 2003, 11]. Tłumacz dokonuje nieoczekiwanego wyboru, tworząc zdrobniały neologizm od słowa *bochen* (*bochenek*) z sufiksem *-aczek* (por. *krzak* – *krzaczek*, *burak* – *buraczek* itp.), a nie od słowa *chleb* (*chlebek*). Ekwiwalent jest oparty na semantyce wewnętrznej, ale dokonano przeniesienia *chleb* → *bochen*. Być może tłumacz uznał zdrobnienia wyrazu *chleb* za mniej udane niż zdrobnienia wyrazu *bochen*, jednocześnie wnoszące nowe, ale niepotrzebne konotacje znaczeniowe (*chlebek*, *chlebaczek*). Niewątpliwym mankamentem utworzonego okazjonalizmu jest brak asocjacji z toceniem się i okrągłością.

W powieści Wasilija Aksionowa *Новый сладостный стиль* porównanie bohaterki do *Kołobka* następuje z powodu jej przemieszczania się, podobnego do toczenia (zapewne z powodu nadwagi), i ta konotacja jest najważniejszą wartością komunikacyjną w tym kontekście:

Вдруг доносится через весь зал: „Саша, Саша, у нас имердженси!” Ну. То есть чепе. Меж столов катится, как колобок, главная корбаховская энтузиастка, ассистентка из „Черного Куба” Люша Божоле, родственница заморских вин [Аксенов 2009].

Irena Kołodziej w translacji skupia się na semantyce wewnętrznej jednostki i za nadrzędne uznaje odniesienie do *bochenka*:

Nagle w sali rozlega się: „Sasza, Sasza, mamy emergency!” Między stołami toczy się niczym bochenek chleba największa entuzjastka Korbacha, krewniaczka zamorskich win Lusha Beaujolais, asystentka z „Czarnego Sześcianu” [Aksionow 2000, 319].

Tłumaczenie jest literalne i nie gwarantuje wzmocnienia konotacji, ponieważ wyraz *bochenek* w języku polskim oznacza ‘uformowaną bryłę chleba lub ciasta przygotowanego do pieczenia’, niekoniecznie okrągłą.

W kryminale Tatiany Polakowej *Эксклюзивный мачо* jeden z bohaterów przypomina z wyglądu *Kołobka* z powodu nadwagi podkreślonej niewłaściwie dobranym ubiorem (jasne spodnie, wypuszczona koszula):

Я обернулась и увидела, как он бежит по пристани в мою сторону, изрядно запыхавшийся, покрасневший, в светлых брюках и пестрой рубашке навыпуск. Сейчас он еще больше походил на колобка [Полякова 2009].

W przekładzie Ewy Skórskiej obserwujemy zmianę semantyki wewnętrznej z ‘mały okrągły chlebek’ na ‘wielki bochen chleba’:

Odwrociłam się i zobaczyłam jak biegnie w moją stronę – zasapany, czerwony, w jasnych spodniach i wypuszczonej na wierzch kolorowej koszuli. Przypominał wielki bochen chleba [Polakowa 2008, 22].

W przekładzie brakuje odniesienia do poprzedniego opisu bohatera („еще больше походил на колобка” – jeszcze bardziej przypominał kołobka – „przypominał wielki bochen chleba”), które zostało opuszczone. Tłumaczka nie bierze pod uwagę kontekstu, w którym opisano pierwsze wrażenie:

Как выглядит Сафронов, я и понятия не имела и уже собралась поинтересоваться, имеется ли такой в наличии, как из ближайшего стола поднялся **тостяк** лет тридцати пяти и бросился ко мне с восторгом на лице и с громким воплем: – Ольга Сергеевна! [Полякова 2009].

W tekście mamy więc wskazanie, że nadrzędną wartością komunikacyjną jednostki jest informacja, że bohater był grubasem [Polakowa 2008, 17]. Tłumaczka dla relacji rosyjskiej pary *толстяк* → *колобок* stosuje ekwiwalenty *grubas* → *wielki bochen chleba*. W takiej parze konotacja imienia *Kołobok* pozostaje niejasna, tłumaczka musiała więc zrezygnować z przywołania pierwszego wrażenia (grubas, który przy powtórnym spotkaniu jeszcze bardziej przypominał wielki bochen chleba).

Również w kolejnym przekładzie jednostki tłumaczka Ewa Rojewska-Olejarczuk za najważniejszą uważa semantykę wewnętrzną, ale przenosi ją z *chleba* na *bochenek*. Natomiast w kontekście nadrzędną wartością komunikacyjną jest informacja o ucieczce Kołobka od babci i dziadka. Aby umożliwić czytelnikowi międzykulturowe poszukiwania, tłumaczka stosuje tzw. paratekstowe omówienie (klucz-wytrych dla zainteresowanych) w postaci epitetu ‘czarodziejski’:

Пóјдзиемы, поточиемы сię, як Цзародзиежски Боченек. Прзез поля, прзез ласы. Никт нас не догони. Знасз бажкэ о Цзародзиежским Боченку? [Акунин 2005, 170].

Podobny zabieg omówienia paratekstowego wykorzystała Elżbieta Rawska w przekładzie powieści Borysa Akunina *Skrzynia na złoto* (*Алтын-толобас*).

Uciekający przed mafią bohater jest porównany do Kołobka. Rozdział o ucieczce zatytułowany jest *Я от бабушки ушел, я от дедушки ушел* i nawiązuje do przygód bajkowego bohatera:

Ай да Николас, ай да ловкач, всех перехитрил – как Колобок. И от бабушки ушел, и от дедушки ушел [Акунин 2001].

W tłumaczeniu E. Rawskiej pojawia się następująca wersja polska:

No proszę, jaki spryciarz z tego Nicholasa, wszystkich przechytrył – niczym Bochenek z bajki. Uciekł od babki, uciekł od dziadka... [Akunin 2005, 199].

Dociekliwym czytelnikom pozostawiono możliwość samodzielnego odszukania historii bohatera, podrzucając wskazówkę – był czarodziejskim Bochenkiem z bajki. Zastanawiają przeniesienia semantyki wewnętrznej z *chlebka* na *bochenek*, a ich konsekwentne stosowanie (Bochenek z bajki, Czarodziejski Bochenek, wielki bochen chleba, bochenek chleba, Bochniaczek) przez różnych tłumaczy może świadczyć o ewentualnych semantyczno-konotacyjnych polsko-rosyjskich różnicach językowo-kulturowych.

W przekładzie bajki ludowej, dostępnej na blogu *O tłumaczeniach i języku rosyjskim* Dagmara Bożek-Andryszczak używa barbaryzmu – *Kołobok*. Wybór takiego ekwiwalentu imienia własnego z tekstu źródłowego stwarza możliwości jego semantyzacji, a przez to przyswojenie obcej kultury, ale pozbawia odbiorcę przekładu informacji dodanej – wartości komunikacyjnej.

Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdzono, że nie istnieje stały ekwiwalent w języku polskim imienia własnego *Kołobok*. Wynika to z niedostatecznej popularności tekstu źródłowego w Polsce (przekładu bajki ludowej), i tym samym nieznaności bohatera (Kołaczyka, Kołoboka), oraz z braku w folklorze polskim bajkowego odpowiednika, który stanowiłby ekwiwalent wartości komunikacyjnej. W przedstawionych przekładach nie zawsze udało się ją zachować: w niewielu przypadkach niewłaściwie oceniono, które elementy znaczenia są w tekście relewantne, znaczące, a które redundantne, czyli semantycznie zbyteczne. Tworzone ekwiwalenty doraźne przeważnie zostały oparte na semantyce wewnętrznej imienia (z przesunięciem z *chlebka* na *bochenek*).

Bibliografia

- Aksenov Vasilij. 2009. *Novyj sladostnyj stil'*. Èksmo. (online) <https://mybook.ru/author/vasilij-ak-senov/novyj-sladostnyj-stil> (dostęp 11.04.2019) [Аксенов Василий. 2009. *Новый сладостный стиль*. Эксмо. (online) <https://mybook.ru/author/vasilij-ak-senov/novyj-sladostnyj-stil> (dostęp 11.04.2019)].
- Aksionow Wasilij. 2000. *Nowy słodki styl*. Warszawa.
- Akunin Boris. 2001. *Altyn-tolobas*. (online) http://librebook.me/altyn_tolobas (dostęp 11.04.2019) [Акунин Борис. 2001. *Алтын-толобас*. (online) http://librebook.me/altyn_tolobas (dostęp 11.04.2019)].
- Akunin Boris. 2004. *Pelagia i czerwony kogut*. Noir sur Blanc.
- Akunin Boris. 2005. *Lektura nadobowiazkowa*. Warszawa: Świat Książki.
- Akunin Boris. 2005. *Skrzynia na zloto*. Warszawa: Świat Książki.
- Akunin Boris. 2010. *Pelagiâ i krasnyj petuh*. AST Moskva, Harvest. (online) http://loveread.ec/view_global.php?id=2536 (dostęp 11.04.2019) [Акунин Борис. 2010. *Пелагия и красный петух*. АСТ Москва, Харвест. (online) http://loveread.ec/view_global.php?id=2536 (dostęp 11.04.2019)].
- Alekseeva Irina S. 2012. *Vvedenie v perevodovedenie*. Moskva-Sankt-Peterburg [Алексеева Ирина С. 2012. *Введение в переводоведение*. Москва-Санкт-Петербург].
- Barhudarov Leonid S. 1975. *Âzyk i perevod. Voprosy obšej i častnoj teorii perevoda*. Moskva: Izdatel'stvo „Meždunarodnye otnoŝeniâ” [Бархударов Леонид С. 1975. *Язык и перевод. Вопросы общей и частной теории перевода*. Москва: Издательство „Международные отношения”].
- Bol'ŝoj tolkovyj slovar' russkogo âzyka*. 1998. Red. Kuznetsov S.A. Sankt-Peterburg: Norint. (online) <https://gufo.me/dict/kuznetsov> (dostęp 11.04.2019) [*Большой толковый словарь русского языка*. 1998. Ред. Кузнецов С.А. Санкт-Петербург: Норинт. (online) <https://gufo.me/dict/kuznetsov> (dostęp 11.04.2019)].
- Ermolovič Dmitrij I. 2001. *Imena sobstvennye na styke âzykov i kul'tur. Zaimstvovanie i peredača iměn sobstvennyh s točki zreniâ lingvistiki i teorii perevoda*. Moskva: „R. Valent” [Ермолович Дмитрий И. 2001. *Имена собственные на стыке языков и культур. Заимствование и передача имён собственных с точки зрения лингвистики и теории перевода*. Москва: „Р. Валент”].
- Hejwowski Krzysztof. 2012. *Kognitywno-komunikacyjna teoria przekladu*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Jäger Gert. 1986. *Die sprachlichen Bedeutungen – das zentrale Problem bei der Translation und ihrer wissenschaftlichen Beschreibung*. W: *Bedeutung und Translation*. Hrsg. Jäger G., Neubert A. Leipzig: 5–66.
- Kolaczyk*. 1982. Moskva: Wydawnictwo „Małysz”.
- Mańczak Witold. 1970. *Onomastyka a strukturalizm*. W: *Z problemów językoznawstwa ogólnego*. Red. Mańczak W. Wrocław: 250–254.
- Marinina Aleksandra. 2004. *Smert' radi smerti*. Moskva: ÈKSMO. (online) http://loveread.ec/read_book.php?id=2729 (dostęp 11.04.2019) [Маринина Александра. 2004. *Смерть ради смерти*. Москва: ЭКСМО. (online) http://loveread.ec/read_book.php?id=2729 (dostęp 11.04.2019)].
- Marinina Aleksandra. 2010. *Kolacja z zabójcą*. Warszawa.
- Lewicki Roman. 2017. *Zagadnienia lingwistyki przekladu*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Orzechowska Joanna. 2014. *Rola i struktura komentarza lingwokulturologicznego (na przykładzie Kolobka)*. „Rocznik Instytutu Polsko-Rosyjskiego” nr 2 (7): 102–115.
- Ožegov Sergej I. 1968. *Slovar' russkogo âzyka*. Moskva: Izdatel'stvo „Sovetskaâ ênciklopediâ” [Ожегов Сергей И. 1968. *Словарь русского языка*. Москва: Издательство „Советская энциклопедия”].

- Poláková Tat'ána. 2009. *Ěksklúzivnyj mačo*. Ěksmo. (online) http://loveread.ec/read_book.php?id=2008 (dostęp 11.04.2019) [Полякова Татьяна. 2009. *Эксклюзивный мачо*. Эксмо. (online) http://loveread.ec/read_book.php?id=2008 (dostęp 11.04.2019)].
- Polakowa Tatiana. 2008. *Ekskluzywny macho*. Przedsiębiorstwo Wydawnicze „Rzeczpospolita” S.A.
- Popovič Anton. 1975. *Teória umeleckého prekladu: aspekty textu a literárnej metakomunikácie*. Bratislava: Tatran.
- RAS – *Russkij asociativnyj slovar'*. 2002. T. I, ot stimula k reakcii. Moskva: AST, Astrel' [РАС – *Русский ассоциативный словарь*. 2002. Т. I, от стимула к реакции. Москва: АСТ, Астрель].
- Revzin Isaak I., Rozencvejg Viktor Ū. 1964. *Osnovy obšego i mašinnogo perevoda*. Moskva: Izdatel'stvo „Vysšaâ Škola” [Ревзин Исаак И., Розенцвейг Виктор Ю. 1964. *Основы общего и машинного перевода*. Москва: Издательство „Высшая Школа”].
- Salmeri Claudio. 2016. *Trudności z przekładem nazw własnych. Dylematy tłumaczy na wybranych przykładach fikcji literackiej w języku angielskim*. „Rocznik Przekładoznawczy. Studia nad teorią i dydaktyką przekładu” nr 11: 109–121.
- Salmon Kovarski Laura. 2002. *Antroponyms, acronyms and allocutives in interpreting from Russian*. W: *Interpreting in the 21 st Century: Challenges and Opportunities*. Eds. Viezzi M. i in. Amsterdam–Philadelphia: 83–94.
- Vlahov Sergej, Florin Sider. 1980. *Neperevodimoe v perevode*. Moskva: Izdatel'stvo „Meždunarodnye otnošeníâ” [Влахов Сергей, Флорин Сидер. 1980. *Непереводимое в переводе*. Москва: Издательство „Международные отношения”].
- Wolnicz-Pawłowska Ewa. 2014. *Nazwy własne w przekładzie. Zarys problematyki*. W: *Poznańskie Spotkania Językoznawcze. Przestrzenie językoznawcze. Prace dedykowane Profesor Irenie Sarnowskiej-Gieffing*. T. 27. Poznań: Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk: 201–214.

Summary

Polish equivalents of the Russian proper name *Kolobok*

The paper presents an analysis of Polish equivalents of the Russian proper name *Kolobok*. Their diversity results from insufficient familiarity with the Russian source text (a folk fairy tale) in Poland, which is caused by little acquaintance with the hero of the story and lack of a Polish equivalent of such a fairy tale character that carries the same communicative value. Examples included in the paper do not always preserve the communicative value of the context: in few cases, it had been assessed which elements of the meaning are relevant and significant, and which are redundant, i.e. semantically irrelevant. Provisional equivalents in most cases are based on the inner semantics of the discussed proper name.

Key words: proper name, translation, equivalent, communicative value, *Kolobok*

